Környezetvédelmi Program

KISAR

2005 - 2010

Készítette: Kisar Község Önkormányzata megbízásából az
Ecocaritas Egyesület

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....4

1. KISAR KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGAI 6

1.1.Kisar történelme, települési és szociális adottságai.....6

1.2. A Szatmári –sík domborzata.....10

1.3.A Szatmári-sík földtani adottságai……...…11

1.4. A Szatmári – sík éghajlata.....11

1.5. A Szatmári - sík vízrajza.....13

1.6. A Szatmári - sík talajadottságai……14

1.7. A Szatmári - sík élővilága.....16

2. A KÖRNYEZET ÁLLAPOTÁNAK BEMUTATÁSA 17

2.1. A környezeti elemek állapota.....17
2.1.1. Levegő 17
2.1.2. Felszíni, felszín alatti vizek, ivóvízbázisok 18
2.1.3. Talaj 19

2.2. Természet- és táj védelem.....20

2.3. A települési és épített környezet állapota 21
2.3.1. A települési környezet tisztasága.....23
2.3.2. Kommunális hulladékkezelés 23
2.3.3. Kommunális szennyvízkezelés, - gyűjtés, - elvezetés, - tisztítás 25
2.3.4. Csapadékvíz elvezetés 27
2.3.5. Ivóvízellátás.....28
2.3.7. Helyi közlekedésszervezés 30
2.3.8. Az energiagazdálkodás 32

2.3.9. A zöldterület-gazdálkodás 33
2.3.10. A feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környezetkárosodás csökkentésének településre vonatkozó feladatai..... 39

2.4. Az emberi egészség alakulásának környezeti összefüggései 40

2.5. Épített környezet 40

3. Kisar Község SWOT analízse……..42

4. A KÖRNYEZETI ELEMEK, A TELEPÜLÉSI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET VÉDELME ÉS AZ ÖNÁLLÓAN KEZELT HATÓTÉNYEZŐK 43

4.1. Levegő tisztaságvédelem 43

4.2. Vizek védelme 43

4.3. Földvédelem 44

4.4. A települési környezet védelme 44

4.5. Az emberi egészség védelmének környezeti vonzatai 44

4.6. Az épitett környezet védelme 45

4.7. Hulladékgazdálkodás 45

4.8. Környezetbiztonság 45

4.9. Zaj és rezgésvédelem……46

5. A KISAR KÖZSÉG MEGFELELŐ KÖRNYEZETI ÁLLAPOTÁNAK ELÉRÉSÉHEZ, MEGTARTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK 47

6. ÖSSZEGZÉS 51

Kisar község Környezetvédelmi Programja

BEVEZETÉS

A magyar környezetpolitika célkitűzéseit és cselekvési irányait a környezet védelmének általános szabályairól szóló módosított **1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban KT)** határozza meg, mely kiemelt jelentőséget tulajdonít az ember és környezete harmonikus kapcsolata kialakításának, valamint a fenntartható fejlődés környezeti feltételei biztosításának. A környezetvédelmi tervezés megalapozásához a KT. előírja az Országgyűlés által jóváhagyandó és 6 évente magújítandó Nemzeti Környezetvédelmi Program (a továbbiakban NKP) kidolgozását és ezzel összhangban helyi környezetvédelmi programok készítését.

Ez a környezetvédelmi program az alábbi dokumentumok figyelembe vétele mellett került megfogalmazásra:

- A környezetvédelméről szóló módosított 1995. évi LIII. törvény
- A természetvédelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- A Nemzeti Környezetvédelmi Program második tervezési időszakára (2003-2008) elfogadott 1117/2001. (X. 19.) Kormány határozat
- Az Észak-alföldi Régió Környezetvédelmi Programjának tervezete
- Szabolcs - Szatmár - Bereg megye Környezetvédelmi Programja
- Katasztrófavédelmi törvény (1999. évi LXXIV. törvény)
- A helyi önkormányzatokról szóló többször módosított 1990. évi LXV. Törvény

A program elkészítése során a lehetőségekhez mérten bevontuk az érintett szakmai szervezeteket is (Tiszántúli Környezetvédelmi Felügyelőség, ÁNTSZ, Polgármesteri Hivatal.).

A program készítésekor a KT 47. §-ában meghatározott elemeket vizsgáltuk, - mint önállóan kezelt hatótényezőket. A vizsgált hatótényezők így a következők:

- Települési környezet tisztaság
- Csapadékvíz elvezetés
- Szennyvíztisztítás, -kezelés
- Hulladékkezelés
- Zaj-, rezgés és légszennyezés elleni védekezés
- Közlekedésszervezés
- Ivóvíz ellátás
- Zöldterület gazdálkodás
- Havária

A célok, valamint a feladatok meghatározásánál tekintettel voltunk a község anyagi és "természetbeni" lehetőségeire és adottságaira. A feladatok megvalósításához, pedig igyekeztünk megjelölni azokat a jelenleg működő állami és egyéb forrásokat, amelyek bevonása biztosíthatják a financiális alapot (részben, vagy egészben).

A program végrehajtását kétéves időintervallumonkénti felülvizsgálattal javasoljuk segíteni. Erre szükség van az esetleges rövid távú feladatok korrekciója miatt, hiszen azok megvalósítása jelentős mértékben külső tényezőktől függ. Itt feltétlenül meg kell jegyezni, hogy az állami szerepvállalás nélkülözhetetlen, de nem garantálható.

1. Kisar község települési és természeti adottságai

1.1. Kisar történelme, települési és szociális adottságai

Kisar a Felső-Tisza vidék nagytájon, a Szatmári -síkon található, Tisza parti település Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén. Kisar történelme szorosan összefonódott a közeli Nagyarral, mellyel régen egy település volt, de a XIV. században kettéváltak. A Tisza-híd megépítésével a település szerkezete sokat változott, majd az 1970-es árvíz utáni kényszerű újjáépítés tovább formálta a települést.

A Tisza –Túr – Szamos által körbezárt község, teljes egészében a Tájvédelmi Körzet része. Kisaron, a Tisza árterében található az Európa hírű dzsungel-gyümölcsös (ősdiófák, szilva fák, védett ősalmafajták).

Az utóbbi években sokat fejlődött a falusi turizmus Kisaron. Várható, hogy a turisztikai vonzerők kihasználtsága és ezek fejlesztéseinek következtében a közeljövőben ez a település is üdülőcentrummá alakul.

A település megközelíthető a 4-es főúton Debrecenig, onnan tovább a 471-esen Győrtelekig, innen északkeleti irányban a 491-es úton Fehérgyarmatig, onnan észak felé 7,5 km. Kisart külterületileg Északról Tivadar, Keletről Nagyar határolja.

Kisar térképe
(forrás: www.szszbmo.hu)

Kisar – Tisza híd

(Forrás: saját)

Népességi adatok, infrastruktúra

Lakónépessége 1990 óta lényegesen nem változott, jelenleg 1071-en laknak a településen.

A települést elhagyók száma és a településre beköltözők száma nem jelentős a különbséget a természetes szaporulat egyenlíti ki. A népesedési folyamatok következtében a gyermekkorúak népességen belüli aránya kissé kedvezőbb (magasabb) az átlagosnál.

A település nemzeti-etnikai összetételét a roma közösség alkotja 358 fővel.

A község lakóépületei 22 utcán helyezkednek el.

Vasútvonal nem érinti a települést, de autóbusszal Fehérgyarmat felől jól meg közelíthető.

Az 50 férőhelyes napközis óvodában 4 fő óvodapedagógus és 2 fő dajka foglalkozik 46 gyermekkel, az általános iskolában pedig 13 osztályteremben 165 fő gyermek tanul egy-egy tanévben.

A településen működik egy 10802 kötetes könyvtár, melynek kihasználtsága 65 %.
Művelődési ház biztosít helyet a községi rendezvényeknek.
Egészségügyi alapellátás van a településen, 1 fő házi orvos, 2 fő asszisztens, 1 fő védőnői szolgálattal.
A településen az időskorúak ellátását 1 intézmény szolgálja, a benne dolgozók száma 5 fő.

Lakónépesség

Fő \ év	1998	1999	2000
Lakónépesség	1062	1069	1093
Élve születés	14	14	17
Halálozás	11	10	23
Természetes szapo-rodás	3	4	-6

Gyermekek születésének száma

év	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Született gyerekek száma (fő)	17	18	14	21	21	14	14	17

Lakónépesség megoszlása korcsoportok szerint

Korcsoportok (év)	Lakosok száma (fő)	Arány (%)
0-14	267	24,6
15-59	646	59,5
60-	172	15,9
Összesen :	1085	100

Háztartási adatok

	1998	1999	2000
Lakásállomány	328	329	331
Épített lakás	1	1	2
Megszűnt lakás	9	11	11
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakás	328	329	331
Villamos energiát fogyasztó háztartás	328	329	331
Háztartásokban felhasznált energia (MWh)	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat
Vezetések gázt fogyasztó háztartások	196	197	199
Háztartásoknak értékesített vezetékes gáz (1000 m^3)	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat

Ahhoz, hogy Kisar község környezetvédelmi programját elkészíthessük részletesen meg kell ismernünk azt a tájegységet – Szatmári –sík - ahol a település található, mivel ez a földrajzi hovatartozás határozza meg a település éghajlatát, földtani adottságait, domborzatát, , vízrajzát, talajadottságait, élővilágát.

1.2. A Szatmári –sík domborzata

A kistáj területe 1200 km^2. A kistáj 108 és 120 m közötti tengerszintfeletti magasságú, Délkelet felől Északnyugat felé lejtő, tökéletes síkság. Orográfiai domborzattípusát tekintve a felszín közel fele kis relatív reliefű, az átlagérték 1 m/km^2 alatti ártéri szintű síkság, amelyet különböző mértékben feltöltött elhagyott folyómedrek sűrű hálózata borít. Ezek leginkább a Szamos irány változásait rögzítik. A területen 3, Délkelet felől Északnyugatnak tartó lapos, átlag 1-3 m magas, ármentes hátat lehet megfigyelni, amelyek a Szamos különböző lefutási irányaihoz (pl.: a Nagy-Égeréhez) tartozó folyóhátak. A lapos hátak közt rosszlefolyású, elgátolt, vizenyős rétek alakultak ki. A legnagyobb kiterjedésű a Szamos-meder feltöltődött partja és a Nyírség közötti Ecsedi-Láp.

1.3. A Szatmári – sík földtani adottságai

A kistájat 1-12m vastag holocén folyóvízi képződmények fedik. A Szamos és az ország határ közötti területen a barnaföldek az uralkodóak; ezeket kisebb öntésiszap- és homok foltok szakítják meg. Legidősebbek a Keleti rész homokos-kavicsos Óholocén képződményei. Fiatalabbak a mélyebb felszínek öntésagyagjai, öntésiszapjai. Litológiailag legváltozatosabb a Szamos és a Nyírség közti terület, itt öntéshomok, öntésiszap, öntésagyag, réti agyag, kotu és löszös homok egyaránt előfordul. Potenciális szeizmicitása 6° MS alatti.

1.4. A Szatmári – sík éghajlata

A mérsékelten hűvös és a meleg éghajlati öv határán fekszik. A Nyugati és középső részein mérsékelten száraz, Északkeleten már a mérsékelten nedves típus határán van. A évi napsütéses órák száma: 1960-1970 óra. A nyári év negyedé 780 – 800 óra közötti, a téli év negyedé 150 - 170 óra közötti.

A hőmérséklet évi átlaga 9,6 – 9,7 ^{o}C, a vegetációs időszaké 16,5 – 16,8 ^{o}C. Évente 184 – 186 napon keresztül a napi középhőmérséklet meghaladja a 10 ^{o}C – ot. A fagyoktól mentes időtartam Keleten 176 – 179 nap. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga Keleten 33,8 ^{o}C , Nyugaton 34,2 ^{o}C. A téli abszolút minimumok átlaga -18 – 18,5 ^{o}C közötti, Délnyugaton -17 - 17,5 ^{o}C. A csapadék évi összege Nyugaton 610 – 640 mm, a táj középső részén 650 – 670 mm, Északkeleten a 700 mm-t is eléri, sőt kevéssel meghaladja. A tenyészidőszakban Nyugaton 350 – 370 mm, a középső vidékeken 370 – 380, Északkeleten 400 mm körüli. A legtöbb, egy nap alatt lehullott csapadék 111 mm. A hótakarós napok átlagos száma 50, az átlagos maximális hó vastagság 20 – 24 cm. Az ariditási index Nyugaton 1,10- 1,15, a táj középső részein 1,05 – 1,08, Északkeleten 1,00körüli.Az uralkodó szélirány az Északi, a második helyen a Déli áll, ősszel a Délkeleti. Az átlagos szélsebesség 2,5 – 3,0 m/s. A vízigényesebb, kevésbé hőigényes szántóföldi és kertészeti kultúrák számára kedvező az éghajlat.

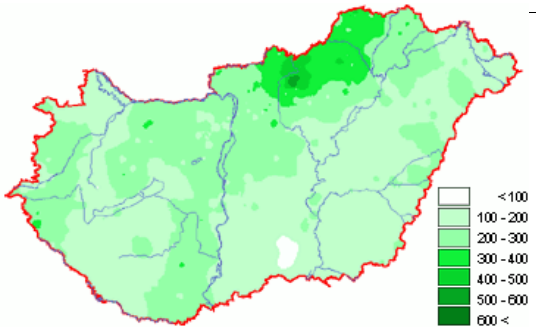

A csapadékmennyiség eloszlása Magyarországon

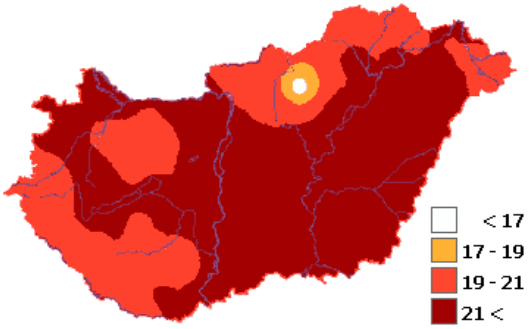

Éves átlaghőmérséklet megoszlása Magyarországon

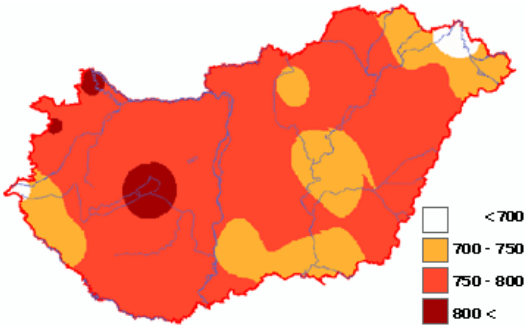

A napos órák éves átlaga Magyarországon
(forrás: www.omsz.hu)

1.5. A Szatmári - sík vízrajza

Fő folyója a Tiszának a határtól a Szamos torkolatáig terjedő szakasza (60 km, 13173km^2 teljes és 812 km^2 -es hazai vízgyűjtővel). Ezen szakaszon veszi fel a Batárt (54 km, 396 km^2) a határon, a Túrt, a Túr – főcsatornát, a Szamost és a Krasznát. A Szamos és a Kraszna közötti hajdani Ecsedi –lápot sűrű csatornahálózat vezeti le, melynek fontosabb tagjai: Keleti csatorna, Lápi csatorna és Északi csatorna. Mérsékelten száraz terület minimális vízhiánnyal.

Lf = 3 l/s.km2 Lt = 15 % Vh = 20 mm/év

Vízjárási adatok csak a nagyobb folyókról vannak, de a csatornák vízállását különben is mesterségesen irányítják. A nagyvizek időpontja a kora nyár, míg a kisvizeké az ősz és a tél. A vízminőség a Tiszán és a Túron I., a Szamoson II., a Krasznán III. osztályú, de a határon túlról újabban a Szamost is érik erős szennyezések. A belvízvédelmi csatornahálózat hossza kb. 1300km. A négy átemelő szivattyútelep közel 17 m3/s teljesítményű. Minden vízfolyást árvédelmi gátak kísérnek. Az állóvizek részben holtágak a folyók mentén, részben mesterséges tározók és halastavak. Az előbbiből 6 db van, 73 ha felszínnel, amiből a szamossályi Holt-Szamos maga 48 ha. A talajvíz átlag 2-4 m között áll, de a medreket kísérő folyóhátak alatt 4 m alá süllyed, az Ecsedi-láp helyén pedig a 2 m-t sem éri el. Mennyisége a Túr és a Tisza között 5-7 l/s.km^2, a Szamos és a Túr között 3 - 5 l/s.km^2, míg a Kraszna és a Szamos között jelentéktelen. Kémiai jellege a Szamos torkolattól Délre, valamint Kölcse – Csenger – Tunyog között nátrium, máshol kalcium – magnézium – hidrogénkarbonátos. A Szamos és az Ecsedi-láp között a keménység eléri a 45 nko – t is, míg máshol 25 nko alatt van. A szulfát tartalom a Keleti – főcsatorna mentén és a Tisza – Túr főcsatorna között a 60 mg/l felett, máshol az alatt van. A rétegvíz mennyisége 1 – 1, 5 l/s.km2 közötti. Az artézi kutak mélysége ritkán haladja meg a 100 m-t. A vízkészletek kihasználtsága 1986 – ban nem érte el a 20 %-ot sem. A kutak kapacitásának a terhelése sem lépte túl ezt a mértéket. A Szamos mértékadó vízhozamának 53 %-a, a Túrénak 44 %-a a külföldi hasznosításra van lekötve.

1.6. A Szatmári – sík talajadottságai

A talajtakaró teljes egészében öntésanyagokon kialakult, talajvízhatás alatt álló réti és lápi talajból áll. A legnagyobb területi kiterjedésben (48 %) vályog – agyag, változó mechanikai összetételű, gyengén vagy erősen savanyú kémhatású, általában 1 %-nál kisebb szervesanyag tartalmú, a VIII. vagy IX. talajminőségi kategóriába tartozó, gyenge termékenységű öntéstalajok fordulnak elő. Az általában agyag fizikai féleségű, savanyú kémhatású, 3-4 % szervesanyag tartalmú réti talajok a kistáj talajainak 14 %-át képviselik Termékenységi besorolásuk a VI. talajminőségi kategória. Vízgazdálkodásukra, nehéz mechanikai összetételükből adódóan, a nagy vízraktározó és a kis vízvezető képesség a jellemző. A 12 % területi kiterjedésű öntés réti talajok fizikai félesége a réti talajokénál kedvezőbb, szervesanyag tartalmuk azonban kisebb, 1-2 % közötti. Kémhatásuk savanyú, termékenységi besorolásuk a réti talajokéval megegyezően a VI. talajminőségi kategória. A kistáj Keleti határa mentén egy meglehetősen ritka talajtípus, a mocsári erdők talaja borít nagy kiterjedésű, a táj 13 %-át kitevő, összegfüggő területet. E talajok mechanikai összetétele agyag, vízgazdálkodásuk az állandó víztelítettség következtében kedvezőtlen. Kémhatásuk erősen savanyú, szervesanyag tartalmuk 2-3 % közötti. Termékenységük a kedvezőtlen víz és hő gazdálkodás következtében gyenge. A szintén nehéz mechanikai összetételű (agyag), erősen savanyú kémhatású, tőzeges lápos réti talajok 7 %-nyi területet borítanak. Termékenységi besorolásuk a VII. talajminőségi kategória. A lápos réti talajokét meghaladó szervesanyag felhalmozódású síkláp, lecsapolt és telkesített síkláp talajok a terület 4 illetve 2%-án fordulnak elő. Termékenységi besorolásuk a VIII. - IX. talajminőségi kategória. Értékük a termőhelyükre jellemző speciális élővilág.

Tájtipológiai összegzés

Mérsékelten meleg és mérsékelten száraz, de Északkeleten már mérsékelten nedves éghajlat mellett kismértékű vízhiány jellemzi. A Szamos és a Kraszna védgátjai között időnként magas talajvizű alacsonyártéri síkság jellegű hullámtér húzódik, melyet fiatal nyers öntéstalajok borítanak. Rajtuk sok a rét és legelő, melyek itt többnyire egész nyáron zöldek maradnak. Mellettük láp és liget erdők csoportjai foglalnak el tetemes területeket, főleg füzes, nyárfás, alárendelten szil – kőris - tölgy tárulásokkal. A Szamostól a Tiszáig és az országhatárig holt medrekkel, vízfolyásokkal tagolt közepes talajvízállású, mentesített jellegű alacsonyártéri síkság húzódik, ahol a folyók mentén a fiatal nyers öntéstalaj, távolabb az egykori mocsári erdők talaja a túlnyomó. Itt a szántóterületi hasznosítás az elterjedt, de a gyümölcsöskertek is jelentős területet foglalnak el. A Szamos és a Kraszna köze egykori folyóhátak és mai védgátak közé zárt magas talajvizű, rossz lefolyású alacsonyártéri síkság. Egyenlő arányban találunk lecsapolt és lecsapolatlan síkláp talajokat, lápos réti, réti öntés és réti talajokat. Ezeken is többségében szántóföldi művelés uralkodik, zöldellő rétekkel – legelőkkel, az egykori láperdők és tőzeges síklápok maradványaival tagolva, főleg Nagyecsed - től Délkelet-re, az egykori Ecsedi-láp helyén.

1.7. A Szatmári - sík élővilága

A táj arculatát formázó Tisza szabályozása a folyómeder természetes fejlődését megállította. Az árvízvédelmi töltések felépítésével kisebb lett a vízjárta terület, a gátak a korábbi árteret keskeny hullámtérre és mentett oldali területre tagolták. A korábban itt található igen gazdag és roppant változatos élővilág élettere beszűkült. A levágott kanyarulatok kapcsolata az anyamederrel a hullámtéren sokáig megmaradt, élővilágukat hosszú ideig változatlanul őrizték. Az újabb vízrendezések és a folyó természetes munkája miatt ez az összeköttetés egyre inkább megszűnik, a holtmedrek mind ritkábban kapnak vízutánpótlást. A mentett oldalon csak a terület legmélyebben fekvő részein találtak menedéket a hajdani mocsarak és lápok életközösségei.

A kistáj teljes terjedelmében az Alföld flóravidék (Eupannonicum) Nyírség flórajárásba (Nyírségense) tartozik. A jelentősebb potenciális erdőtársulásai a fűz, a fűz-nyár és elegyes ligeterdők. Jelentős felületeket mocsárrétek, ecsetpázsitos rétek és magas -sásos társulások borítanak. Az erdőművelésbe vont területeken vegyes korú, keménylombos erdők díszlenek. Az erdők átlagos évi folyó növedéke sok év átlagában 4 – 5 m3/hafelett van. Jelentősebb nagyságú területen termesztett mezőgazdasági főnövény az őszi árpa (20- -25q/ha), a vöröshere (20 – 40q/ha) és az alma (80 – 120q/ha).

2. A környezet állapotának bemutatása

A környezet állapotának bemutatásakor figyelembe kell vennünk, hogy a három környezeti elem a levegő, a talaj és a víz egymással szoros kapcsolatban állnak, ezért tisztáznunk kell, jelenlegi állapotukat, hogy objektíven tudjunk ítélkezni, a környezetvédelmi program előkészítése és elkészítése során. A program elkészítésének első lépéseként, a tényfeltárás elősegítéséhez a polgármesteri hivatal előzetesen elküldött állapotfelmérő kérdőívet töltött ki, majd 2004. szeptember 14-én személyes területbejárásra került sor. A vizsgált település esetében nem minden alkalommal állt rendelkezésre adat, ilyenkor a megyei környezetvédelmi programban leírtak lettek alapul véve.

2.1. A környezeti elemek állapota

2.1.1. Levegő

Egy település levegőtisztasági állapotát az ipar, a közlekedés, a lakosság tüzelési technikája és a biológiai eredetű légszennyező anyagok befolyásolják. A megye az ország kevésbé szennyezett területei közé tartozik, ami egyrészt az alacsonyabb életszínvonal és iparosodottság, illetve a rendszerváltás után néhány, főként ipari eredetű nagy szennyező forrás megszűnése, kapacitás csökkenése, illetve a korszerű ipari és fűtéstechnológiák terjedésének eredménye. A lakossági eredetű szennyezéseket csökkentő beruházások (gázprogram, hulladék és szennyvízberuházások, stb.) következménye. Az ’90-es évek elejéhez képest mára a kibocsátott légszennyező anyagok eredetét tekintve – a közlekedésből és a kommunális energiafelhasználásból eredő szennyező források szerepe megelőzte az ipari szennyezését, másrészt az ólom és a szénmonoxid helyett – a nitrózus gázok általi terhelések váltak a vezető légszennyező faktorrá (a határértéket gyakran jelenős mértékben meghaladó koncentráció tapasztalható). Ezek a gázok a nyálkahártyához kötődve he-

lyileg fejthetnek ki izgató, irritáló hatást. Hosszan tartó hatásuk a légcsőhurutok számának növekedését idézheti elő, hatásuk lehet a vérképző rendszerre is. A fotokémiai szmog keletkezéséhez nagymértékben hozzájárulnak.

A nyilvántartott légszennyező pontforrások száma az 1990-es évek eleje óta minimálisan növekedett ugyan - az 1990-es 2.781 -ről az 1999-es 3.160-ra -, ám – részben a hatósági ellenőrzések nyomán megvalósított műszaki fejlesztéseknek köszönhetően – a kibocsátott káros anyagok mennyisége csökken. Kisar levegőminőségét a nagy mennyiségű szálló por kedvezőtlenül befolyásolja. A szilárd részecskék ingerlik a szem kötőhártyáját, a légutak nyálkahártyáját. Toxikus anyagok kötődhetnek hozzájuk (pl. rákkeltő szénhidrogének, toxikus fémek). A szálló por értéke gyakran megközelíti, vagy meghaladja a határértéket. Éves viszonylatban a csapadékosabb hónapokban tapasztalható a szálló por mennyiségének a csökkenése. A településen ipari üzemek nincsenek – a Polgármesteri Hivatalhoz bejelentés nem érkezett légszennyezéssel összefüggő panasz miatt. A közutak aszfaltozottak, a forgalmat gyorsan átvezetik. Egyedül a mezőgazdasági gépek idényjellegű többletterhelése fordul elő. Az állattartás miatti kellemetlen szagok nem okoznak a településen problémát, panasz nem érkezett a Polgármesteri Hivatalhoz.

2.1.2. Felszíni, felszín alatti vizek, ivóvízbázisok

A település határában folyik a Tisza és az Öreg - Túr. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a jelenlegi felhasználáshoz szükséges felszín alatti vízkészletek rendelkezésre állnak, mennyiségi problémák nem jelentkeznek, csak a termálvizek körében. A felszín alatti vizek minőségéről megállapítható, hogy a felszín közeli rétegek az egész megyében elszennyeződtek, emberi fogyasztásra alkalmatlanok. A mélyebb rétegekben a természetes, geológiai eredetű szennyező anyagok mellett (vas, mangán) egyre több helyen megfigyelhető a felszínről érkező ammónium szennyeződés. A felszíni vizek a hatályos szabványok szerint tűrhető és szennyezett kategóriákba tartoznak. A Tisza és a Szamos már

jelentős szennyezőanyag tartalommal lépnek be a megyébe, mely csak nő a megyei szakaszokon. A főbb tisztasági paraméterek szempontjából a Túr folyó tekinthető a legtisztábbnak, míg a Szamos a legszennyezettebb. A talajvíz az évek óta folytatott mezőgazdasági munkák következtében ivásra alkalmatlan, mivel nitráttal szennyezett. A településen található fúrt kutak használaton kívül vannak.

Tisza kanyar
(forrás: saját)

2.1.3. Talaj

A talajtakaró teljes egészében öntésanyagokon kialakult, talajvízhatás alatt álló réti és lápi talajból áll. A talajok állapota az emberi tevékenységek hatására jelentősen romlott az elmúlt évtizedekben. Az emberi tevékenységek elsősorban a természetes talaj degradációs folyamatokat erősítik azáltal, hogy nem a természetes adottságoknak megfelelő művelési ágakat és módszereket alkalmaznak a mezőgazdaságban. A legjelentősebb kezelendő problémák a defláció, a savasodás, mely a termőterületek 1/3- át érintik. A megye termőterületeinek 5%-a belvízzel fokozottan veszélyeztetett. Ezeken a területeken a talajok bi-

zonyos mezőgazdasági művelésre alkalmatlanok, de megfelelő művelési ág megválasztásával el lehet érni, hogy a vizesedés ne váljon a talajok hasznosíthatóságának kárára. A talajok szennyezőanyag tartalmára vonatkozó adatok nem álltak rendelkezésre, így ilyen szempontból nem lehetséges értékelést készíteni. A település területének 5-10%-a mondható a belvíz szempontjából fokozottan veszélyeztetettnek, de ezen területeken folyamatos intézkedések folynak a megelőzés érdekében (pl.: esővíz elvezető csatorna kiépítése).

2.2. Természet- és táj védelem

A környezetminőség alakulásában és a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásban nem csupán az egyes környezeti elemek mennyiségi és minőségi sajátosságai, de ezeknek a táj szintjén megvalósuló komplex rendszerei, kapcsolódásai és folyamatai is lényegesek.

Kisar táji értékeit a következő tényezők veszélyeztetik:

- Építkezések, beruházások és minden egyéb területhasználat esetében a tájba illesztés szempontjainak figyelmen kívül hagyása
- A nagyüzemi mező- és erdőgazdálkodás uniformizáló hatása, monokultúrák kialakítása
- A tájat meghatározó és gazdagító, változatos élőhelyeket biztosító tájelemek (természeti területek, féltermészetes élőhelyek) megszüntetése
- A természet közeli területek úgynevezett túlhasználata, szennyezése, terhelése.
- A természeti területek faj- és fajtaszerkezet átalakulása az emberi tevékenységek hatására, valamint az ezzel együtt járó diverzitás csökkenés

- Adventív, invazív fajok (akác, gyalogakác, sokvirágú napraforgó, japán keserűfű, magas aranyvessző, selyemkóró) megállíthatatlannak tűnő terjedése. A gyomfák, amelyek a gyepeken ill. a gyepművelési ágakon megjelentek, elsősorban a mezőgazdaságban bekövetkezett gyökeres változás következménye, vagyis a legeltetésre alapozott állattartás megszűnése eredményezi
- A termelési és kommunális hulladékok illegális, valamint - a tájvédelem szempontjait figyelmen kívül hagyó - legális lerakása
- A tájgondozás teljes hiánya
- A kárpótlás nyomán jelentkező, rendkívül nagymértékű területaprózódás és kezelésük irányíthatatlansága

A tájak védelme eddig megoldatlan feladat volt, és részben még ma is az. Remélhetőleg az 1996. évi a természet védelméről szóló törvény szabályozása révén egyre hatásosabb lesz a táji értékek védelme. Ennek irányába mutat a természetvédelmi államigazgatás tájvédelmi hatósági/szakhatósági jog- és feladatkörrel való kiegészítése.
(166/1999. (XI. 19.) Korm. rendelet a tájvédelmi szakhatósági hatáskörbe tatozó engedélyezési eljárásokról)

2.3. A települési és épített környezet állapota

A közvetlen települési környezet képezi mindennapjaink életterét, nem lehet tehát közömbös számunkra, hogy milyen annak állapota. Az alábbiakban a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 47. § (1) pontja alapján kerül bemutatásra Kisar jelenlegi állapota.

Kisar műemléke
(forrás: saját)

Felújítás alatt álló szeszfőzde

(forrás: saját)

2.3.1. A települési környezet tisztasága

A településnek 21 db belterületi, szilárd burkolatú és 1 db burkolatlan útja van.
Kisar belterületének tisztántartása kielégítő.
A mezőgazdasági idénymunkák idején jelentős a mezőgazdasági gépek úttestre való sárfelhordása.
Az önkormányzat folyamatosan figyelemmel kíséri a bel –és külterületek tisztaságát is és a megfelelő megelőző munkának köszönhetően (köztéri hulladékgyűjtők kihelyezése, lakossági kommunális hulladék szállítás anyagi terheinek átvállalása) nem képződnek illegális szemétlerakók.
Lomtalanítást minden évben szerveznek, ezzel is megelőzve az illegális hulladéklerakás lehetőségét.

A települési környezet tisztasága növelése érdekében a megelőzésre kell a hangsúlyt helyezni, úgymint a burkolatlan utak szilárd burkolattal történő ellátásával, további köztéri hulladékgyűjtők kihelyezésével, tájékoztató, szemléletformáló kiadványok terjesztésével.

2.3.2. Kommunális hulladékkezelés

A településen minden háztartás rendelkezik 120 l-es műanyag gyűjtőedénnyel.
Kisaron havonta kb.: 150 – 200m^3 szilárd kommunális hulladék keletkezik.
A keletkezett hulladék begyűjtése és elszállítása hetente történik.
Kisar község szilárd kommunális hulladékának begyűjtését és elszállítását a nyíregyházi Nyírkomm Kft. végzi.
A begyűjtött hulladékot a nyíregyházi gyűjtőtelepre szállítja.

Illegális hulladéklerakó nincs és ipari hulladék sem keletkezik a településen, külső forrásból sem kerül be hulladék a településre.
A háztartásokban keletkező veszélyes hulladékok rendszeres szelektív gyűjtése és kezelése nem megoldott.

Kisar Község belépett a megyei ISPA programba.
A település céljai között szerepel a szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása, melyre a **2000. évi XLIII. Törvény 21.§ 4**. bekezd. teremt lehetőséget.
A szelektív gyűjtés során, a közszolgáltatás területén begyűjtőhelyek (hulladékudvar, gyűjtőpontok) létesítéséhez és működtetéséhez, szükségszerű az ilyen jellegű létesítmények kialakítása, melyek helyét és területét a terület és településrendezési tervekben ki kell jelölni.

A 2003. XI.7. (152/2003. (XI.7.) KvVM rendelet értelmében „Az országos és a területi hulladékgazdálkodási tervben foglalt célokkal, feladatokkal és a település rendezési tervévével összhangban a települési Önkormányzat illetékességi területére helyi hulladékgazdálkodási tervet dolgoz ki."
A területi terv kihirdetésének időpontja 2003. november 07.
A helyi hulladékgazdálkodási terveket a kihirdetéstől számított 270 napig kell közzétenni, ami 2004. augusztus 04.
A 2000. évi XLIII. Törvény 35. §. 1. bekezdése alapján Kisar község Hulladékgazdálkodási Tervének készítése folyamatban van. A hulladékgazdálkodási tervek részletes tartalmi követelményeit a 126/2003 (VII. 15.) sz. Kormány rendelet határozza meg.
A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény 21. § (4 bekezdés) lehetőséget teremt a közszolgáltatás területén begyűjtőhelyek (hulladékgyűjtő udvar, gyűjtőpontok) létesítésére és működtetésére is. A szelektívgyűjtés megvalósítása során szükség lesz ilyen jellegű létesítmények kialakítására is. Ezen létesítmények helyét a terület-és településrendezési tervben kell kijelölni.

Hulladék felügyeleti szempontból **figyelembe kell venni** a hulladékgazdálkodásról szóló **2000. évi XLIII. Törvény** és a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló mód. **98/2001. (VI.15) Korm. Rendelet** előírásait, továbbá a települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló **213/2001. (VI.15.) Korm. Rendelet** előírásait.

A 2000. évi XLIII. Törvény 56. § 1. bekezdés értelmében kell meg szervezni a településen a szilárd hulladékkezelési közszolgáltatást.

2.3.3. Kommunális szennyvízkezelés, - gyűjtés, - elvezetés, - tisztítás

A **213/2001. (XI. 14.) Korm.** rendelet alapján települési folyékony hulladék az a szennyvízelvezető hálózaton, illetve szennyvíztisztító telepen keresztül el nem vezetett szennyvíz, amely emberi tartózkodásra alkalmas épületek szennyvíztároló létesítményeinek és egyéb helyi közműpótló berendezéseinek ürítéséből, a nem közüzemi csatorna –és árokrendszerekből, valamint a gazdasági, de nem termelési, technológiai eredetű tevékenységből származik.

A településen nincs szennyvízhálózat, így a lakosok egyedi szennyvízszikkasztókban gyűjtik a szennyvizet, melynek elszállításáról saját maguk gondoskodnak.
A szennyvizet a fehérgyarmati szennyvíztelepre szállítják.
A házi szennyvízszikkasztó rendszer önmagában egy teljesen elfogadható technológia, azonban a legtöbb esetben problémát jelent az, hogy a szennyvízszikkasztó oldal és fenék falának szigetelése nem vízzáró, így nem akadályozza meg a felszín alatti vizek folyékony hulladékkal történő szennyezését.
Meg kell még említeni a háziállattartásból származó, állati ürülék talajba történő beszivárgását, amely nitrát, nitrit és foszforformákkal szennyezi a felszín alatti vizeket.

Az önkormányzat pályázatot nyújtott be egy szennyvízszippantó gépkocsi vásárlására és üzemeltetésére vonatkozóan, melynek segítségével központosítva kerülhet beszállításra a szennyvíz a lakosoktól.
Kisar, Nagyar településsel közösen egy közös szennyvíztisztító telep megépítéséhez, forrásokra pályázik.
Mivel a jelenlegi szennyvízszállítási költségek rendkívül magasak, így az előzetes felmérések alapján a rákötések száma 90%-os lenne, így 90 – 100 m^3 /nap folyékony hulladék keletkezése várható.

A településnek törekednie kell a szennyvízhálózat kiépítésére, a szippantott szennyvíz mennyiségének csökkentésére, valamint a nem megfelelő szennyvízgyűjtő aknák felszámolására.
A szennyvízhálózatra történő rácsatlakozási arány növelését országosan a talajterhelési díj bevezetése hivatott elősegíteni. Ennek érvényesítésére az önkormányzatnak – a környezetterhelési díjról szóló **2003.évi LXXXIX. Törvény** alapján- kötelező jelleggel helyi rendeletet kell a későbbiekben alkotnia.

<u>Figyelembe kell venni továbbá:</u>

- a felszín alatti vizek minőségének védelméről szóló **33/2000.(III.17) Korm. rendeletet**
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Szennyvíz elhelyezési koncepcióját
- a közműves ivóvízellátásról és szennyvízelvezetésről szóló **38/1995.(IV.5.)Korm. Rendelet, és az azt módosító 37/1999.(II.26.) Korm. rendeletet**

A 2000. évi XLIII. Törvény 56. § 1. bekezdés értelmében a településen a folyékony hulladékkezelési közszolgáltatást meg kellett szervezni, melynek időpontja 2003. január 01. volt.

2.3.4. Csapadékvíz elvezetés

A község csapadékvíz elvezető rendszere többségében nyílt, felszíni, sok esetben burkolattal ellátott földmedrű csatornarendszer.
A csatornák kiépítettsége a település bel- és külterületén 60% fölötti. A meglévő csapadékvíz elvezető csatornák közel 60%-a felújításra szorul és minimálisan 10 – 15 %-os fejlesztés lenne indokolt.
A csatornák csak a folyamatos ellenőrzés és karbantartás mellett funkcionálhatnak tökéletesen, mely feladatok elvégzése jelenleg is a helyi közmunkaprogram részét képezik, azonban a helyi források szűkössége miatt az árokrendszer felújítása, illetve a további árokrendszer kiépítése csak pályázatok útján valósítható meg.

A környezeti előírásokat is kielégítő normatív célkitűzések megfogalmazása során vízvédelmi szempontból figyelembe kell venni a vízgazdálkodásról szóló módosított **1995. évi LVII. Törvényben,** valamint a vízhasználatok, **csapadékvíz elvezetés**, szennyvízkezelés és elhelyezés rendjét szabályozó **201/2001.(X.25), 203/2201. (X.26.), 204/2001 (X.26.) ill. 33/2000. (III.17.) Korm. rendeletekben** foglaltakat.

Csapadékvíz elvezető csatorna
(forrás: saját)

2.3.5. Ivóvízellátás

A településen a fehérgyarmati Tisza Szamos menti Közműszolgáltató Kft szolgáltatja az ivóvizet.
A település 1971-óta rendelkezik vezetékes ivóvízhálózattal.
A lakások víz ellátottsága 100 %-os, e mellett a településen 10 db közkifolyó található.
A községben 30 db ásott és 15 db fúrt kút található, melyek túlnyomó része (80 – 90 %-a) a magas vas, mangán és nitrát tartalom miatt használaton kívül van.

Konkrét mérési eredmények nem állnak rendelkezésre, de a korábban végzett mintavételek alkalmával, mind a bakteriológiai vizsgálatok, mind a kémiai vizsgálatok mérési eredményei alapján a vízben szokatlan változás nem volt, illetve a vizsgált komponensek a feltüntetett módszer méréshatára alatt voltak, a víz színtelen, szagtalan volt, tehát a minősítése megfelelő.

Sajnos a jelenlegi vízmű szolgáltató szemléletét hűen tükrözi az a tény, hogy az elmúlt években a meglévő vízmű hálózaton semmilyen fejlesztés nem történt, csak a szükséges karbantartási munkálatokat végezték/végzik el, ezzel szemben a szolgáltatás díja évről – évre nő.
Megfelelő szemléletváltás nélkül a szolgáltató által ellátott települések az elkövetkezendő években, komoly vízellátási gondokkal kell, hogy szembe nézzenek.

Az Önkormányzatnak meg kell alkotnia a helyi közszolgáltatási rendeletet, a település vízgazdálkodására vonatkozóan.

2.3.6. A lakossági és közszolgáltatási (vendéglátás, településüzemeltetés, kiskereskedelem) eredetű zaj-, rezgés- és légszennyezés elleni védelem

A lakossági eredetű, valamint a szolgáltató tevékenységből származó zaj, rezgés és a légszennyezés települési szinten nem jelentős, ilyen jellegű panasz az önkormányzathoz nem érkezett.

A közlekedésből eredő zaj, rezgés és levegőszennyezés azonban gondot okoz a településen.

Mivel a település nem fő közlekedési útvonalon helyezkedik ezért csak a helyi lakosok, illetve a nyári turisztikai szezonban a Tivadar -i üdülő övezetbe látogatók által keltett terhelésről beszélhetünk.

A tivadari üdülő övezetből származó zaj terhelés csökkentésének érdekében közös megoldást kell találni Tivadar községgel, akinek rendeletben szükséges szabályozni a hangosító berendezések üzemben tartását és az üzemeltetőknek külön-külön kell gondoskodni a zaj elleni védelemről.

Zajvédelmi szempontból a módosított **12/1983.(V.12.) MT rendelet 4.§ (1) bekezdésben** foglaltak az irányadók.

Levegőtisztaság védelmi szempontból a területen kizárólag olyan tevékenység folytatható, és olyan építmények helyezhetők el, amelyek légszennyező anyag kibocsátása, légszennyezettségre gyakorolt hatása a módosított **21/2001. (II.14.) sz. kormányrendelet** előírásait teljesíti, környezetveszélyeztetést nem okoz.

A **mezőgazdasági termelés során keletkező növényi hulladékok** nyílttéri, valamint hagyományos energia termelő berendezésekben történő égetése, a nem védett, ill. a helyi védelem alatt álló területeken a nádas és más vízinövények égetése, a tarlóégetés vonatkozásában is a módosított **21/2001.(II.14) kormányrendelet** előírásai szerint kell eljárni.

Helyhez kötött diffúz légszennyező forrásnál az ingatlan tulajdonosa, kezelője, illetve használója köteles- a diffúz levegőterhelés elkerülése érdekében- az ingatlan rendszeres karbantartásáról és tisztántartásáról gondoskodni a módosított **21/2001.(II.14) kormány rendelet 10§-a** értelmében.

A **háztartásban, kis mennyiségben keletkező papírhulladék**, veszélyesnek nem minősülő fahulladék háztartási tüzelőberendezésben történő égetése külön engedély nélkül végezhető a **21/2001.(II.14) kormány rendelet 11§-a** értelmében. Azonban a fenti követelményeket Önkormányzati rendelettel kell leszabályozni, ennek hiányában az égetés tilos!

2.3.7. Helyi közlekedésszervezés

Kisar településen halad át a 4127-es számú alsóbbrendű út.
A közúti tömegközlekedési igényeket a Szabolcs Volán Rt. autóbuszai elégítik ki.
A buszmegállók rendelkeznek kialakított, burkolt, fedett le- és felszállóhelyekkel, azonban az úgynevezett hídfő megállóban közlekedés biztonsági szempontból indokolt lenne egy buszmegálló öböl kialakítása is.
A közúti forgalom növekedése nagymértékben megnövelheti a településen a zaj, a rezgés-, a por-, és a levegőszennyezés növekedését.
Eme veszélyek mérséklésére szükség lenne az utak mentén az úttest és a lakóházak között por-, zaj-, levegőszűrő fa-, illetve cserjesor létesítésére.
Jelentős a kerékpárforgalom, így hosszútávon szükséges a már meglévő kerékpárút mellett (a Tisza –i gáton 604 méter hosszúságban) a közutak mellett egy kerékpárút, illetve kerékpársáv kiépítésére, melynek koncepcióját a Település Rendezési Terve tartalmazza.
A **gyalogosforgalom** rendezett átvezetését biztosítani kell különösen a településközpontban.

A gyalogos közlekedés megkönnyítésének érdekében, fontos az utak mentén a kiépítésük. A meglévő **járdarendszer** felújításra szorul és további fejlesztések lennének indokoltak.

A rövid távú tervek közt kell meghatározni az úthálózat felújításával összhangban, az autóbusz öblök és a burkolt, fedett le és felszálló helyek kialakítását.

Fedett autóbusz megálló
(forrás: saját)

Por- és zajszennyezést csökkentő erdősáv

(forrás: www.szszbmo.hu)

Kerékpárút a Tisza gáton
(forrás: saját)

2.3.8. Az energiagazdálkodás

A fűtésre, világításra, közlekedésre és az élet egyéb más területein igénybe vett energiát túlnyomórészt környezeti erőforrásokból nyerjük, és felhasználásuk melléktermékei is a környezetbe kerülnek.

Rendkívül fontos, hogy a rendelkezésre álló készletekkel fenntartható módon gazdálkodjunk, az energiát hatékonyan és takarékosan használjuk, környezetünket minél csekélyebb mértékben szennyezzük.

Éppen ezért a jövőben figyelmet kell fordítani a megújuló energiaforrások felkutatására és megvalósíthatóságára (pl.: napenergia, szélenergia).

Kisaron a villamosenergia-hálózat és a vezetékes gáz kiépítettsége 100%-os.

A köztéri világítás korszerűsítése érdekében és költségtakarékossági szempontokat figyelembe véve a köztéri lámpatestekben energiatakarékos izzók vannak.

Gázszolgáltatás 1994 óta van a településen, a rákötések aránya 60%-os, jellemző még a vegyes tüzelésű kazánokban a szén (10 %) és a fa (30 %) tüzelési forma.

Hosszú távon célul kell kitűzni a fosszilis energiahordozók használatának csökkentését (elsősorban a szén és a fa), a megújuló energiaforrások részarányának növelését.

Az Önkormányzatnak meg kell alkotnia a helyi közszolgáltatási rendeletet, az energiagazdálkodásra vonatkozóan.

2.3.9. A zöldterület-gazdálkodás

Kisar nem tartozik azon települések közé, ahol a környezetvédelmi szennyezettség úgynevezett vissza nem fordítható károkat okozott volna. Kisaron viszonylag nagy a zöld területek aránya, van 1 db köztéri parkja, gondozásáról is az Önkormányzat gondoskodik, ide tartozik még a növényvédelem is (fakivágások, gallyazások, növénypótlás), a porták előtti részek az Önkormányzat tulajdonában vannak, de ezen területek gondozását a lakóházak tulajdonosai végzik.

A **Település Rendezési Terv** megfelelő tervrészeibe be kell építeni a természet, az erdő és a vad védelméről szóló jogszabályokat (az **1996. évi LIll., LIV., illetve LV. törvényeket**), valamint a tájvédelmi kormányrendeletet **(a 166/1999. (XI. 19.)** kormányrendeletet) azzal a megjegyzéssel, hogy azok előírásait mindenkor be kell tartani.

Annak érdekében, hogy Kisar természeti értékei a legkevésbé sérüljenek, célszerű a zöldterület gazdálkodással kapcsolatos tevékenységeket, a településen illetékes természetvédelmi szervezet, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság javaslatainak megfelelően megvalósítani.

- Természetvédelmi szempontból kívánatos lenne a jelenleg még gyep, rét, legelő, mocsár művelési ágként nyilvántartott területeken a fenti művelési ágak megtartása, illetve ezeken a területeken a hagyományos módszerekkel történő, művelési ágnak megfelelő gazdálkodás fennmaradása. A szántókkal érintkező gyepterületek mellett fokozottan vigyázni kell, hogy a gyepek ne kerüljenek szélről fokozatosan beszántásra.
- Azoknak a hosszabb ideje felhagyott szántóföldeken, ahol a természetes szukcesszionak köszönhetően természet közeli gyepek, erdők alakultak ki, javasolt a művelési ág megváltoztatása és a kialakult állapotoknak megfelelő extenzív mezőgazdálkodás vagy erdőgazdálkodás.

- A nagyobb kiterjedésű parlagföldeket, erdőtelepítésre is fel lehet használni.

Új erdők telepítését parlagokon, szántókon, meddőhányókon, roncsolt felszíneken, illetve a természetvédelmi szempontból nem értékes gyepeken tartja elfogadhatónak.
Nem erdőművelési ágú természeti területeken, nedves völgyalji gyepeken az erdőtelepítés nem javasolt. Minden esetben törekedni kell az adott termőhelyi adottságoknak megfelelő igényű, őshonos fafajok használatára.

- Az engedély nélkül kialakított homok, kavics, sóder, kő kitermelésére létesített anyag nyerőhelyek környezetükben tájsebekként jelennek meg, területükön előbb-utóbb megjelennek a szemétkupacok, kitűnő megtelepedési lehetőséget biztosítva ezáltal az invazív növényfajoknak. Az ilyen anyagkitermelést meg kell akadályozni, a tájsebeket a táj jellegének megfelelően rendezni kell. A rendezés során ki figyelemmel kell leni arra,

hogy az anyag nyerőhelyen esetleg megtelepedett védett növények és állatoknak, a rendezés ne okozzon kárt.

- Új nyomvonalas létesítmények nyomvonalát úgy kell megtervezni, hogy az már meglevő más nyomvonalas létesítményekkel együtt fusson és az érintett területek megőrzését, kezelését minél kevésbé befolyásolja.

- Gyümölcsösök telepítése során a nagyüzemi gyümölcsösök helyett a kisebb táblákra osztott, erdősávokkal vagy rétekkel, kaszálókkal tagolt gyümölcsösök létesítése helyezendő előtérbe.

- A gazdálkodást a felszíni és felszín alatti formakincs, a természetes élővilág maradandó károsodása, a védett élő szervezetek, életközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végezni.

- A vízfolyások és tavak természetes és természet közeli állapotú partjait - a vizes élőhelyek védelme érdekében - meg kell őrizni. A vízépítési munkálatok során a természetkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni.

- A termőföld hasznosítása, illetve a hasznosításra alkalmatlan területek használata, igénybevétele, meliorációs tervek készítése és végrehajtása, egyéb mezőgazdasági tevékenységek folytatása, valamint a vízgazdálkodás és a vízrendezés során a természetes és természet közeli állapotú vízfelületeket, nádasokat és más vizes élőhelyeket, valamint a mezőgazdasági termelés számára kedvezőtlen termőhelyi adottságú területek természetes növényállományát meg kell őrizni.

- A talaj termékenységét befolyásoló vegyi anyagok, növényvédő szerek, bioregulátorok és egyéb irtószerek természeti területen történő felhasználása - külön jogsza-

bályban foglaltak szerint - csak indokolt esetben, talajvizsgálatok eredményeire alapozva, természetkímélő módon történhet.

- A természetes és természet közeli állapotú vizes élőhelyen, a természeti értékek fennmaradásához, a természeti rendszerek megóvásához, fenntartásához szükséges ökológiai vízkészletet mesterséges beavatkozással elvonni nem lehet.

- Az ökológiai célú vízkészlet mértékét a területileg illetékes vízügyi hatóság - az igazgatóság szakhatósági hozzájárulásával - állapítja meg. ökológiai célú vízkészlet megállapítását az igazgatóság is kezdeményezheti.

- Tilos a természetes és természet közeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 1000 méteren belül - a vízkárelhárításhoz szükséges vegyi anyagok kivételével - a külön jogszabályban meghatározott, a vizekre és a vízben élő szervezetre veszélyes vegyi anyagok kijuttatása, elhelyezése.

A Hortobágyi Nemzeti Park fennhatósága alá tartozó Szatmár - Beregi Tájvédelmi körzet egyes települései részt vesznek a Nemzeti Agrár Környezetvédelmi Program Érzékeny Természeti Területek programjában (ÉTT program), mely 2002-ben kísérleti jelleggel indult 11 modellterületen. Ezt a programot a közeljövőben tovább szeretnék folytatni és bővíteni, hiszen mindez szükséges a tájképi és természeti értékek megőrzéséhez a hagyományos gazdálkodás elemeinek fenntartásához, tájkarbantartó, élőhely fejlesztő beavatkozásokra van szükség. Ilyen például a fás legelők és kaszálók tájra jellemző fa fajjal való felújítása, a legeltetés újbóli beindítása, a tájjellegű gyümölcsfajtával telepített gyümölcsösök kétszintű művelése, vagy a szántókon a „bakhátas" gazdálkodási rendszer alkalmazása.

Szántóföldi művelés gazdálkodási előírásai:

- Műtrágya használata legfeljebb 80 kg/ha vegyes hatóanyag mennyiségben megengedett, kiváltása istálló-, illetve zöldtrágyával vagy komposzttal lehetséges
- A területen vetésforgót kell alkalmazni a következő növények meghatározott arányú termesztésével: kalászos 30-40%, évelő pillangós 30-35%, egyéb hagyományosan termesztett növények 20-25%, napraforgó, kukorica, cirok 10-20%, ugar 10-20%
- Lápok védő övezetében csak csökkentett mértékű, legfeljebb 10 t/ha szerves trágyázás engedélyezett
- Vegyszermentes táblaszegélyeket kell kialakítani legalább 6 m szélességben
- Gyomirtás csak mechanikai úton végezhető
- Csak környezetkímélő, gyorsan elbomló, (sárga és zöld kategóriás) szelektív növényvédő szereket lehet használni
- A kialakult táblahatárok mezsgyéit, gyepes táblaszegélyeit, illetve a fasorokat, bokorsávokat meg kell őrizni

Gyephasznosítás gazdálkodási előírásai:

- Gyepek hasznosítását juh, szarvasmarha, ló legeltetésével kell biztosítani
- Az első kaszálásra legkorábban július 15-e után kerülhet sor, de védett és védelemre tervezett területeken, illetve lápok védőterületein július 31-e után
- Felülvetés nem megengedett
- Műtrágya használata nem megengedett
- Nem szabad fogasolni a gyepkezelés során

A rendezési terv tartalmazza egy település környéki zöld gyűrű kialakítását, a tájidegen növények folyamatos visszaszorítását, az allergiás megbetegedéseket okozó növények (parlagfű) kiirtását, parkok és út menti védősávok létrehozását. A vízfolyások, és tavak természetes és természet-közeli állapotú partjait – a vizes élőhelyek védelme érdekében – megpróbálják megőrizni. A vízépítési munkálatok során a természetkímélő megoldásokat előnyben részesítik. 1996. évi LIII. Törvényben és a Hortobágyi Nemzeti Park bővítésének Természetvédelmi Kezelési Tervében megfogalmazottaknak maximálisan eleget kell tennie az önkormányzatnak.

2.3.10. A feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környezetkárosodás csökkentésének településre vonatkozó feladatai

A természeti és környezeti katasztrófák világszerte tapasztalható megszaporodása (illetve ezen események fokozott szerepeltetése a médiában) mára már kiemelt társadalmi érdeklődést irányított a környezetbiztonságra.

Ez alapján a katasztrófavédelmi igazgatóságra hárul a környezetbiztonsági feladatok döntő része.

A potenciális veszélyforrások néhány elemét egyes önállóan tárgyalt tényezőnél érintettük (árvíz, vízszennyezések, hulladékok, stb.), több azonban sajátos figyelmet érdemel.

Kiemelten fontos a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló **1999. évi LXXIV. Törvény**, illetve a törvény végrehajtásáról szóló **179/1999.(XII.10.) Korm. rendelet maradéktalan betartása és betartatása.**

A terület földtani viszonyai miatt, árvíz által fokozottan veszélyeztetett területen található Kisar, ezért itt különösen fontos a felkészülés az esetlegesen bekövetkező veszélyhelyzetekre.

A településen az elmúlt években egyre több intézkedést hajtottak végre, hogy csökkentsék az ár -és a belvízveszélyt (pl.: a vízvédelmi gátak folyamatos állagmegóvása, felújítása, karbantartása, csapadékvíz elvezető csatornák létesítése és folyamatos karbantartása).

2.4. Az emberi egészség alakulásának környezeti összefüggései

Az ember és környezete szoros kölcsönhatásban áll egymással, ezért a környezeti károsodások a legtöbb esetben az emberi egészségre is kihatnak.
Az **1991. évi XI. törvény** értelmében az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat feladata, hogy időről-időre az illetékességi területén lévő lakosság egészségi állapotát, az arra ható tényezőket ismertesse az Önkormányzattal.

A település levegőtisztasági állapotát a közlekedés, a lakosság tüzelés technikája, és a biológiai eredetű légszennyező anyagok is nagyban befolyásolják.
A földutak szilárd burkolattal történő lefedése, az út menti zöldfelületű védősávok létrehozása hozzájárul az ülepedő por illetve a rezgés és zaj ártalom csökkentéséhez.
A biológiai eredetű szennyezők közül legjelentősebb a parlagfű és egyéb gyomok allergizáló hatása, védekezni ellenük a hatékony irtással lehet.

2.5. Épített környezet

A települési épített környezet állapotát jellemző tényezők:

- az épületek állapota, a települési infrastruktúra és a köztisztaság helyzete
- az iparból és közlekedésből adódó légszennyezés
- a közterületek állapota
- a települési zöldfelület aránya

Mivel a megye települései, így Kisar is nagyrészt elvesztették hagyományos arculatukat, így a népi építészet jeleit sajnos csak nyomokban lehet megtalálni.
Az eredmény sok település esetében az igen vegyes utcakép kialakulása.

Az épített környezet minőségét befolyásoló további tényezők a lakások, középületek, közterek, műemlékek és műemléki környezetek állagromlása, a kereskedelmi és reklám célú táblák, dekorációk elszaporodása.
A „belterületi" épített környezet védelméről a **Helyi Szabályozási Terv** gondoskodik, szabályozási, tilalmi előírásokkal, továbbá a védettségek rögzítésével.

Szorgalmazni kell a településképbe illeszkedő, a hagyományos építészeti stílusokkal összhangban lévő építészeti terveket, a tervek szakmai véleményezését. Továbbá nagyon fontos még a zöldfelületekkel való tervszerűbb, szakszerűbb gazdálkodás.

Utcakép

(forrás: saját)

3. Kisar község SWOT-analízise

A Környezetvédelmi Programnak tartalmaznia kell egy a marketing tudomány területről már jól ismert értékelési rendszert, a SWOT-analízist, amely a település környezeti állapotával kapcsolatos erősségeket, gyengeségeket, a környezet minőségére javasolt intézkedéseket és az ezzel kapcsolatos veszélyeket tartalmazza.

Erősségek	**Gyengeségek**
• a település belterületén nagyfokú a vezetékes ivóvíz- és gázellátás, az utak túlnyomó többsége burkolt; • a hulladékhelyzet sokat javult, rendszeres a hulladékszállítás; • a település vezetése többnyire a környezetvédelmi célú fejlesztések elkötelezett híve, szervezett a környező települések közötti együttműködés; • igen változatos természeti és kulturális értékek találhatók a térségben.	• jelentős a potenciálisan belvízveszélyes területek aránya; • a talajvíz magas vas, mangán és nitrát tartalma a biogazdálkodás ellen hat; • a közlekedési előnyök mellett a 4127 sz. alsóbbrendű út környezetterhelése nagy; • országon belüli periférikus fekvés; • a rendelkezésre álló vízkészletek szennyezésének kockázata jelentős; • jelentősek az infrastrukturális elmaradások – különösen a folyékony települési hulladék esetében; • tájidegen, allergiás megbetegedést okozó növények találhatók a térségben; • kiporzási probléma felmerülése
Lehetőségek	**Veszélyek**
• az adottságokra alapozott környezetkímélő gazdálkodás (pl. gyümölcstermelés) jó piaci lehetőségekhez juthat az EU-ban. • a regionális együttműködések keretében a környezet állapotát előnyösen érintő beruházásokra pályázatok útján támogatások szerezhetőek; • a védett természeti és kulturális értékek vonzó célpontjai lehetnek a falusi és az ökoturizmusnak.	• a hulladékgazdálkodás és a szennyvízkezelés jelenlegi hiányosságai mind a felszínalatti vizekre, mind a talajokra nézve hosszabb távon súlyos károsodást jelenthetnek; • a belvízvédelmi fejlesztések elmaradása jelentős veszélyforrást állandósítana; • a vízügyi fejlesztések elmaradása főként belvízproblémákat okozhat; • a vízháztartási problémák a jelenlegi helyzetnél is komolyabban sújthatják a térség mezőgazdaságból élő lakóit; • a térség kisebb településeinek gazdasági lemaradása akadályozza az infrastrukturális fejlesztéseket.

4. A környezeti elemek, a települési és épített környezet védelme és az önállóan kezelt hatótényezők

4.1. Levegő tisztaságvédelem

A Kisar levegő tisztaságvédelmének megteremtése érdekében az alábbi stratégiai jelentőségű tevékenységekre, intézkedésekre van szükség:

- Mezőgazdasági utak javítása *(portalanított, szilárd burkolatú utak)*
- Biológiai allergének elleni rendszeres védekezés, pollenkibocsátó növények irtása
- Külterületen mezővédő erdősávok, fasorok létesítése
- A belterületen lévő útszakaszokon por, zaj és szennyezett levegő elleni védekezés és védelem
- A tevékenységek rendszeres ellenőrzése

4.2. Vizek védelme

A Kisar vízvédelmének megteremtése érdekében az alábbi stratégiai jelentőségű tevékenységekre, intézkedésekre van szükség:

- A meglévő ipari, szolgáltató, mezőgazdasági tevékenységek, építkezések felülvizsgálata, a szükséges engedélyek megléte, és a benne foglaltaknak való megfelelés szempontjából
- A korszerű mezőgazdasági gyakorlat előírásainak alkalmazása
- A szennyvíztisztító telepítése és a csatornahálózatra való rákötések előírása, a hálózatra nem csatlakozók szennyvízelhelyezésének ellenőrzése
- Az illegális hulladéklerakók felszámolása intézkedési terv alapján, állandó ellenőrzés
- A tevékenységek rendszeres ellenőrzése

4.3. Földvédelem

A Kisar földvédelmének megteremtése érdekében az alábbi stratégiai jelentőségű tevékenységekre, intézkedésekre van szükség:

- A helyes mezőgazdasági gyakorlat előírásainak betartása
- Környezet és természetbarát mezőgazdasági gyakorlat kialakítása
- Állattartás, állattartó telepek kialakításának, működésének szabályozása
- Mezővédő erdősávok, fasorok kialakítása, defláció megakadályozása
- A tevékenységek rendszeres ellenőrzése

4.4. A települési környezet védelme

A Kisar települési környezetvédelmének megteremtése érdekében az alábbi stratégiai jelentőségű tevékenységekre, intézkedésekre van szükség:

- Közterületek, zöldfelületek rendben tartása, tájékoztató táblák kihelyezése, pótlása
- Környezeti szempontok figyelembevétele a településkép kialakításakor
- Az illegális hulladéklerakás megszüntetése
- A tevékenységek rendszeres ellenőrzése

Az emberi egészség védelmének környezeti vonzatai

A Kisar emberi egészség védelmének megteremtése érdekében az alábbi stratégiai jelentőségű tevékenységekre, intézkedésekre van szükség:

- Az ivóvíz higiénés feltételeinek biztosítása, vízszennyezések megelőzése
- Allergiás betegséget okozó pollenkibocsátó növények elleni rendszeres védekezés
- Az állattartás rendeleteinek szigorú betartása
- A tevékenységek rendszeres ellenőrzése

4.6. Az épített környezet védelme

A Kisar épített környezetének védelmének megteremtése érdekében az alábbi stratégiai jelentőségű tevékenységekre, intézkedésekre van szükség:

- A települések meglévő építészeti örökségeinek (műemlékek, műtárgyak, emlékművek) karbantartása
- A csapadékvíz elvezető rendszer karbantartása
- A tevékenységek rendszeres ellenőrzése

4.7. Hulladékgazdálkodás

A Kisar hulladékgazdálkodásának megteremtése érdekében az alábbi stratégiai jelentőségű tevékenységekre, intézkedésekre van szükség:

- A települési illegális hulladéklerakás megelőzése rendszeres ellenőrzésekkel
- Szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása
- Az építési hulladék elhelyezés ellenőrzési rendszerének kialakítása
- A tevékenységek rendszeres ellenőrzése

4.8. Környezetbiztonság

A Kisar környezetbiztonságának megteremtése érdekében az alábbi stratégiai jelentőségű tevékenységekre, intézkedésekre van szükség:

- Az Önkormányzat szakmai felkészültségének tartós javítása
- Komplex vízgazdálkodási, vízvédelmi programok kidolgozása, vízminőségi monitoring fejlesztése

- A Tisza menti árvízvédelmi vonalon belüli építkezések rendezése, újabb építkezési engedélyek kiadásának megszüntetése illetve erős korlátozása, szigorú műszaki feltételekhez kötése
- Környezetkímélő, a termőhelyi feltételekhez alkalmazkodó földhasználat és mezőgazdasági technológia megvalósítása
- Törekedni a települési hulladékok gyűjtésének, szállításának, szakszerű elhelyezésének és/vagy újrahasznosításának megvalósítására
- Egészséges lakóhelyet biztosító és a településképet kedvezően befolyásoló helyi tervek, programok készítése, ezek megvalósítását segítő rendeletek, intézkedések meghozatala
- A tevékenységek rendszeres ellenőrzése

4.9. Zaj és rezgésvédelem

Kisar zaj és rezgésvédelmének érdekében az alábbi stratégiai jelentőségű tevékenységekre, intézkedésekre van szükség:

- Zajvédelmi követelmények meghatározása, Önkormányzati rendeletben
- A zajforrások hangszigeteltetése, vagy az adott terület erdősávokkal történő körbevétele
- Zajvédő fa és cserjesorok ültetése az utak mentén
- A tevékenységek rendszeres ellenőrzése

5. A Kisar község megfelelő környezeti állapotának eléréséhez, megtartásához szükséges intézkedések

Az 1995. évi LIII. Törvény 58.§ -a értelmében az Önkormányzatnak környezetvédelmi alap létrehozására van lehetősége, a környezetvédelmi feladatok finanszírozására.

Környezeti elemek	Időtáv	Elvégzendő feladat	Cél	Forrás	Határidő	Költség (millió/év)	Felelős
Felszíni és felszín alatti vizek	rövidtáv	Folyóvizek, vízállások és partjaik karbantartása.	Felszíni és felszín alatti vízminőség védelem	Vízügyi Célirányzat KAC, Önkormányzat	folyamatos	0,4-0,8	Képviselőtestület
	rövidtáv	Csapadékvíz levezető árkok karbantartása		Közmunka program, Címzett támogatások	folyamatos	0,5-0,8	Képviselőtestület

	középtáv	Szennyvíztisztító építése		Címzett támogatások, Vízügyi célelőirányzat	2008. dec. 31.		Önkormányzat
	hosszú-táv	Szennyvízszikkasztás megszüntetése, lakossági csatornahálózat kiépítése		Vízügyi Céltámogatás, Lakossági hozzájárulás	folyamatos		Önkormányzat
Talaj	rövidtáv	Állattartás szabályozása	Felszín alatti vízminőség védelem, talajvédelem	Önkormányzat	folyamatos	0,0	Jegyző
	hosszú-táv	Környezetbarát mezőgazdasági termelési mód kialakítása	Talajállapot megóvás, őshonos haszonnövények termesztése	Agrár környezetvédelmi Program, Önkormányzat, földtulajdonosok	folyamatos		Tulajdonos, Képviselőtestület
Levegő	rövidtáv	Biológiai allergének rendszeres irtása	Emberi egészség védelme	Lakosság, Közmunka pr.	folyamatos	0,2-0,6	Képviselőtestület
	hosszú-táv	Mezőgazdasági utak javítása, karbantartása	Porterhelés megakadályozása	SAPARD, Út alap	folyamatos		Képviselőtestület
Levegő	középtáv	Belterületi fásítási program	Levegő állapotjavítása, zajvédelem	Önkormányzat, lakossági hozzájárulás	2008. dec. 31.	0,8-1,0	Képviselőtestület
	középtáv	Külterületi fásítási program	Levegő állapotjavítása, zajvédelem, földvédelem	Agrár környezetvédelmi Program, Önkormányzat, földtulajdonosok	2008. dec. 31.	0,8-1,8	Képviselőtestület
Táj és ökológia	**Időtáv**	**Elvégzendő feladat**	**Cél**	**Forrás**	**Határidő**	**Költség (millió/év)**	**Felelős**
Belterületi környezet és élővilág	rövidtáv	Világos környezet kép kialakítás	Turisztikai vonzerő növelése, idegenforgalom fellendítése	Önkormányzat	folyamatos	0,5	Képviselőtestület
	középtáv	Műemlék karbantartás		Önkormányzat	folyamatos	0,5-3,0	Képviselőtestület
Külterületi	hosszú-	Természetes állapot fenn-	Fenntartható	Önkormányzat, KAC,	folyamatos		Képviselőtestület

környezet és élővilág	táv	tartása, vizes élőhelyek kialakítása, élővilág védelme	fejlődés, ökológiai folyosó biztosítása, turisztikai vonzerő növelése	Hortobágyi Nemzeti Park			
Tájvédelem	rövidtáv	Védetté nyilvánított területek fokozott védelme	Természetvédelem, fenntartható fejlődés	Önkormányzat, lakosság, Hortobágyi Nemzeti Park	folyamatos	0,2-0,7	Képviselőtestület, Jegyző
Környezeti hatótényezők	**Időtáv**	**Elvégzendő feladat**	**Cél**	**Forrás**	**Határidő**	**Költség (millió/év)**	**Felelős**
Települési szilárd hulladék	hosszútáv	Tárolóedények beszerzése, kihelyezése	Szelektív gyűjtés bevezetése, ill. települési szilárd hulladékgyűjtés fejlesztése	KAC, Önkormányzat	2010. dec. 31.		Képviselőtestület
Folyékony települési hulladék	középtáv	Szennyvízszikkasztás ellenőrzése	Talaj, felszíni- és felszín alatti vízszennyezés megszüntetése	Önkormányzat	folyamatos	0,0	Képviselőtestület
Tudásformálás, oktatási feladatok	rövidtáv	Környezetvédelmi lakossági fórumok szervezése	Lakosság tájékoztatása	Önkormányzat	folyamatos	0,0-0,4	Polgármester, Képviselőtestület
	középtáv	Alapítványok, öntevékeny csoportok létrehozása	A táj- és természetvédő programok elősegítése	Önkormányzat	2008. dec. 31.	0,0	Jegyző, Képviselőtestület
Jogi érvényesítés	középtáv	A környezetvédelmi programot érintő önkormányzati rendeletek felülvizsgálata, a hiányzó rendeletek megalkotása	A helyi környezetállapot javításának jogi megalapozása	Önkormányzat	folyamatos	0,0	Jegyző, Képviselőtestület
Közlekedés	hosszútáv	Kerékpárút építése	A közlekedés megkönnyítése	Önkormányzat	2010. dec. 31.		Képviselőtestület

Célok időtáv szerinti megkülönböztetése:

- *rövidtávú célok: 2 éven belül elvégzendő feladatok*
- *középtávú célok: 5 éven belül elvégzendő feladatok*
- *hosszútávú célok: több, mint 5 éven túl elvégzendő feladatok*

6. Összegzés

Fontos, hogy a térségben megvalósuljon a környezeti erőforrások racionalizált, fenntartható hasznosítása, biztosítva legyenek az egészséges élet környezeti feltételei, megvalósuljon a hatékony értékvédelem, és a környezetvédelmi célok integrációjának köszönhetően a prevencióra helyezzük a hangsúly.

Kisar gondjait; a szennyvízelvezetés problémáját, a csapadékvíz elvezető csatorna karbantartását, a táj védelmét csak úgy lehet megoldani, ha az ott élők is magukénak vallják a programban foglaltakat.

Az eddig elért eredmények, megtett lépések és a kijelölt feladatok is azt mutatják, hogy az Önkormányzat világos jövőképpel, célokkal, reális tervekkel rendelkezik, és törekszik arra, hogy valóban érdemi segítséget jelentsen a település számára.

Ahhoz, hogy azokat a sokoldalú környezeti gondokat megoldhassuk, amelyekkel ma szembe találjuk magunkat, másfajta szemléletre, gondolkodásmódra, viselkedési kultúránk megváltoztatására és közreműködési készségünk fokozására van szükség.

Célszerű lenne öntevékeny szervezetek létrehozása, melyek a község közigazgatási területén lévő védett természeti értékeket és élővilágot óvja, a tanuló ifjúság környezetvédelmi szemléletű nevelését elősegíti, tanösvényeket létesít, a környezet és természetvédelem érdekeit szolgáló tevékenységeket, beavatkozásokat támogatja.

Formázott: Bal: 2,5 cm, Jobb: 1,5 cm, Fenti: 2,5 cm, Lenti: 2,5 cm, Szélesség: 21,59 cm, Magasság: 27,94 cm, Élőfej távolsága a lap szélétől: 1,25 cm, Élőláb távolsága a lap szélétől: 1,25 cm

Meg kell teremteni a program megvalósításának intézményi hátterét, éves cselekvési tervet kell kidolgozni és természetesen a cselekvési tervet meg kell valósítani

Csak így lehet hatásos és eredményes az értékváltás, amely környezeti szempontból biztonságos és harmonikus jövőt biztosít mindannyiunk számára.

Ramsari területek Magyarországon:

A köztudatban Ramsari Egyezményként bevonult egyezmény illetve hivatalosan: a nemzetközi jelentőségű vadvizekről, különösen, mint a vízimadarak tartózkodási helyéről szóló, Ramsarban, 1971. február 2-án elfogadott Egyezmény és annak 1982. december 3-án és 1987. május 28.-június 3. között elfogadott módosításai egységes szerkezetben történő kihirdetéséről szóló **1993. évi XLII. törvény (az alapegyezmény kihirdetéséről korábban az 1979. évi 28. törvényerejű rendelet rendelkezett)** rendelkezik azokról a területekről, melyeket mi csak **„ramsari terület"** - nek nevezünk.

A Ramsari Egyezmény célja a vizes élőhelyek megőrzésének elősegítése, elsősorban az egyezmény részes államainak együttműködésére építve, továbbá az ehhez szükséges jogi, intézményi keretek megalapozása.

Az egyezmény létrehozta a Nemzetközi Jelentőségű Vadvizek Jegyzékét, amelynek minden részes állam legalább egy vadvizes területe tagja lesz.

Az egyezmény alapállása nem a tiltás, hanem az ésszerű, fenntartható gazdálkodás, a területek megóvásával, ami természetesen más - más hasznosítást jelent a különböző területeken.

Az egyezmény titkársága Glandban (Svájc) működik, jogi személyiséggel rendelkező háttérszerve a nemzetközi Természetvédelmi Szövetség (IUCN).

Hazánk 2003 - ig 19 területet jelölt a Ramsari listára, amely összesen 154 147 ha területet jelent. ***2003 - ban került bejegyzésre a Felső - Tisza Ramsari terület, melynek kiterjedése 22 310,7 hektár***, a Csongrád - bokrosi Sós - Tó 770 hektárja, és a Böddi - szék és Sóséri - puszta 2734 hektáros területe.

Az egyezmény értelmében „vizes területnek tekintendők azok az akár természetes, akár mesterséges, állandó vagy ideiglenes mocsaras, ingoványos, tőzeglápos vagy vízi területek, amelyeknek vize álló, áramló, édes, félédes, sós, ideértve azokat a tenger-

víz-területeket is, amelyek mélysége apálykor nem haladja meg a hat métert." Így jelenleg a 8004/2003. KvVM tájékoztatója szerint 23 terület tartozik az érvényes törvényi hatályok alá.

Kisaron Ramsari terület a teljes hullámtér (Olcsvaapátitól – Kisarig), melyet zömében szántók alkotnak, néhol gyümölcsösökkel, fasorokkal, erdőfoltokkal megszakítva.

Kezelési javaslat: a terület ligeterdővé alakítása, a nemes nyarasok fafaj cseréjével, az erdők közötti kaszálók kialakításával

Védett területek Kisaron:

- a Nábrádi tömb, melyet zömében gyepek alkotnak és jelenleg legeltetéssel és kaszálással hasznosítanak.

Kezelési javaslat: a használati módok megtartása, az engedély nélkül feltört gyepek erdősítése, a gyepeken fás legelők kialakítása.

- A kisari tömb, melyet jelenleg zömében szántók alkotnak, néhol gyümölcsösökkel, fasorokkal, erdőfoltokkal megszakítva

Kezelési javaslat: a szántók védelem alóli kivonása vagy erdősítése, a megmaradt szántók vegyszermentes használata. Az erdőkből, fasorokból a tájidegen fafajok eltüntetése.

- A Kisari, Túr-háti gyepek, melyek jelenleg zömében gyep területek, jelentős haris fészkelő helyek

Kezelési javaslat: legeltetéssel és kaszálással hasznosított, a gyengébb gyepeken esetleg kisebb őshonos erdőrészletek kialakítása, fontos a harisos területeken a legeltetés előtérbe helyezése és a fás legelő kialakítása.

- A Panyola-Kérsemjén-Tisza töltés közötti kisebb terület, melyet zömében szántók alkotnak, kisebb gyepterületek inkább csak a Túr parton találhatóak

Kezelési javaslat: a sok művelt szántóra tekintettel javasolható a természetvédelmi védettség alóli kivonás, azonban ha marad a védettség, akkor a szántók gyepesítése, erdősítése javasolható.

Védelemre tervezett terület a Tisza ártér, mely nagy része jelenleg szántó, javasolt dióval, vagy őshonos fafajokkal történő betelepítése.

Kisaron találhatók Natura 2000 területek, melynek lényege, hogy a védett területek egységes módon kialakítandó európai hálózatának részeit az uniós élőhely és madárvédelmi irányelvek alapján jelölik ki.
A rendelkezésekben felsorolt, az egész Európai Unió területét tekintve jelentős növény és állatfajok, illetve élőhelyek az Európai Unió teljes területén védelemben kell, hogy részesüljenek.

Kisaron természeti területek és ex-lege területek nincsenek.